

Motion till riksdagen 2021/22:4198

av **Michael Anefur m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	3
Motivering.....	5
Kristdemokraternas syn på arbetslivet.....	6
Läget på svensk arbetsmarknad.....	6
En arbetsmarknad där alla får plats	7
Kraftfull förstärkning av nystartsjobben.....	7
Fördubblad subvention i fråga om nystartsjobben.....	8
Höjt lönetak i nystartsjobben	8
Förläng anställningstiden	8
Tillfälligt handledarstöd för fler i arbete.....	9
Inför matchningsanställningar	9
Insatser för personer med nedsatt arbetsförmåga	10
Fler behöver arbeta mer och längre	12
Skattelättnader för fler i arbete	13
Dubbelt jobbskatteavdrag för personer som går från utanförskap till arbete	13
Förstärkt jobbskatteavdrag.....	14
Höjd skiktgräns.....	14
Reformerat bidragssystem för fler i egenförsörjning	15
Inför statlig dagpenning.....	15
Flyttpeng för personer med försörjningsstöd och a-kassa	16
Reformera etableringsersättningen	17
Ta bort rätten till kompletterande försörjningsstöd.....	17

Individualisera etableringstillägget i etableringsersättningen.....	18
Lägre ersättning.....	18
Förlängt etableringsprogram	18
Fler platser i yrkesvux – sfi med yrkesutbildning	19
En modell för obligatorisk a-kassa	20
Nedtrappad förhöjd nivå i a-kassan	22
Skattereduktion för a-kasseavgiften	22
Övriga förändringar av arbetslöshetsförsäkringen.....	22
Lärlingsanställningar	23
Arbetsrätt	23
Utöka undantagen från turordningsreglerna i LAS	24
Proportionalitet på arbetsmarknaden	24
Utstationeringsregler.....	25
Kompetenskonton	27
Arbetsliv – arbetsmiljö	27
Nollvision för dödsolyckor i arbetet	28
Arbetsmiljödeklarationer	29
Myndigheten för arbetsmiljökunskap	29
Avveckla introduktionsjobben.....	30
Färre dyra extratjänster.....	30
Matchningstjänster	31
Övriga anslagsförändringar	31

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett tillfälligt kontantbidrag till de som går från långtidsarbetslöshet till arbete, som utformas som ett dubbelt jobbskatteavdrag, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett jobbskatteavdrag för unga upp till 23 år inom arbetsmarknadspolitiska åtgärder och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett jobbskatteavdrag för nyanlända under deras fem första år efter uppehållstillståndet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett dubbelt jobbskatteavdrag i två år för personer som har tagit en akademisk examen före utgången av det år de fyller 25, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett dubbelt jobbskatteavdrag i max 24 månader för den som går från långtidsarbetslöshet till arbete, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett extra förhöjt jobbskatteavdrag för personer som är 69 år eller äldre, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja lönetaket i nystartsjobben till 21 000 kronor och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett tillfälligt handledarstöd för nystartsjobb och arbetspraktik och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillfälligt tillåta de som varit inskrivna arbetslösa hos Arbetsförmedlingen i mer än sex månader men mindre än tolv månader, och som i övrigt kvalificerar sig till nystartsjobb enligt förordningen (2018:43) om stöd för nystartsjobb, ska kunna kvalificera sig för ett nystartsjobb, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillfälligt höja subventionsgraden i förordningen (2018:43) om stöd för nystartsjobb och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa matchningsanställningar och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en tillfällig flyttpeng för personer i försörjningsstöd och a-kassa och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en statlig dagpenning och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa introduktionsjobben och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska anslaget till extratjänster och tillkännager detta för regeringen.

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och införa ett förlängt etableringsprogram och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla anhöriginvandrare från länder utanför EU/EES som väljer att stanna permanent ska erbjudas plats i etableringsprogrammet och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa fler platser inom yrkesvuxenutbildningen, med fokus på sfi med yrkesutbildning, och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja utvecklingsbidraget för lönebidrag för anställning respektive trygghet när det gäller anställningar i arbetsintegrerande sociala företag och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att trappa ned ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra den tidigare deltidsbegränsningen i arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka etableringsersättningen och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att individualisera etableringstillägget i etableringsersättningen och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort rätten till kompletterande försörjningsstöd under tiden med etableringsersättning och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sanktioner bör införas kopplade till arbetstagarorganisationers skyldighet att lämna in kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra lex Laval och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga provanställningstiden från sex månader till tolv månader och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen kring sympatiåtgärder på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en proportionalitetsprincip för fackliga stridsåtgärder och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Arbetsmiljöverket att verka för kvinnors hälsa och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nollvision för dödsolyckor i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera de regionala skyddsombuden innan deras befogenheter vidgas och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera ett pilotprojekt som prövar möjligheten att införa en arbetsmiljödeklaration och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med lagförslag kring beredskapslager som anger hur länge lager ska räcka i kommuner och regioner och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Arbetsmiljöverket får i uppdrag att särskilt lyfta hur det psykosociala stödet till personal som arbetar under hård press under en pandemi kan förbättras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Myndigheten för arbetsmiljökunskap (Mynak), får i uppdrag att följa hur stödet ges till personalen så att de inte får långvariga hälsokonsekvenser för framtiden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra föreskrifter i arbetsmiljölagen kring vilken skyddsutrustning som bör gälla i olika vårdssituationer och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Tabell 1 Anslagsförslag 2022 för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 810 253	±0
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	42 743 597	-4 237 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	11 423 145	-309 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	20 684 009	180 000
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	136 864	±0
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	2 545 600	±0
1:7 Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021–2027	225 000	±0
1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	43 099	±0
1:9 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	80 220	±0
1:10 Bidrag till administration av grundbeloppet	59 168	±0
1:11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303	±0
1:12 Bidrag till lönegarantiersättning	1 310 000	±0
1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	4 771 685	3 084 000
1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	1 094 895	-162 000
1:15 Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen	75 000	±0

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
2:1 Arbetsmiljöverket	737 550	±0
2:2 Arbetsdomstolen	35 448	±0
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	33 722	±0
2:4 Medlingsinstitutet	56 720	±0
2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap	39 448	±0
2:6 Regional skyddsombudsverksamhet	112 000	±0
99:2 Förlängt etableringsprogram	±0	±0
99:3 Jobbstimulans för dubbelt JSA-grupper	±0	1 160 000
99:4 Tillfällig flyttpeng för arbetslösa	±0	50 000
99:5 Inför matchningsanställningar	±0	734 000
Summa	94 025 726	500 000

Kristdemokraternas syn på arbetslivet

Hos varje människa finns ett behov av att få känna gemenskap med andra, ta eget ansvar och utvecklas som person. Att ha ett arbete, eller en annan meningsfull sysselsättning att gå till, är därför av största vikt för varje enskild person. Arbetsmarknadspolitik handlar därmed om mer än samhällsekonomisk effektivitet och de offentliga finanserna. Den handlar också om att se till att alla får en chans att utveckla sina förmågor. Kristdemokraterna vill se ett samhälle som tar vara på människors möjligheter och inneboende förmåga. Människans värde sitter inte i hur mycket hon arbetar eller hur produktiv hon är, men arbetets betydelse för enskildas utveckling är mycket stor.

Arbetet har också en avgörande betydelse för möjligheten att bygga trygga familjer. Den som har ett arbete har också bättre förutsättningar för både att bilda familj och att ge sina barn goda uppväxtvillkor. Detta betyder inte på något sätt att de som saknar arbete skulle vara sämre föräldrar, utan helt enkelt att förutsättningarna för att få livet att fungera blir betydligt bättre med ett arbete och en egen försörjning.

Nya jobb kan inte kommenderas fram av politiker i riksdag eller regering. Jobb skapas när enskilda människor finner det mödan värt att starta eller utveckla ett företag, förverkliga en idé och riskera sitt sparkapital. Fyra av fem nya jobb skapas i de små och medelstora företagen. Därför är det viktigt att initiativ och skaparkraft uppmuntras i samhället, till exempel genom det offentliga insatser för ett bra utbildningssystem och ett gott företagsklimat. Att skapa bästa möjliga jordmån för fler företag och ökad sysselsättning är en av politikens absolut viktigaste uppgifter.

Läget på svensk arbetsmarknad

Sveriges arbetsmarknad lider av stora strukturella problem. Redan före coronakrisen, under relativt goda omständigheter, misslyckades regeringen med att få bukt med ett brett utanförskap och en hög arbetslöshet. Detta illustrerades tydligt av att arbetslösa med s.k. svag konkurrensförmåga¹ på arbetsmarknaden ökade i andel men även i antal under flertalet av de senaste åren.

Den tidigare starka konjunkturen innebar en god arbetsmarknadsutveckling för inrikes födda med god utbildningsbakgrund, medan utsatta grupper på arbetsmarknaden hade det svårt. Den ekonomiska kris som coronapandemin förde med sig slog brett och har inneburit att även personer med normalt sett god förankring på arbetsmarknaden sagts upp, varslats eller korttidspermitterats. Enligt Arbetsförmedlingen har även denna grupp nu allt längre arbetslöshetstider – och riskerar långtidsarbetslöshet. Antalet inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga har fortsatt att öka och förväntas uppgå till närmare 300 000 personer under 2021. Den stora strukturella utmaningen på svensk arbetsmarknad har accelererat.

Flera tunga instanser som Finanspolitiska rådet, IMF och OECD har påpekat att trösklarna in på svensk arbetsmarknad är för höga. Detta gäller i synnerhet för människor med utsatt ställning på arbetsmarknaden. Det visar sig bland annat genom att Sverige har det största sysselsättningsgapet mellan utrikes och inrikes födda i hela EU.

Arbetslösheten bland utrikes födda var 18,8 procent 2020, medan motsvarande siffra för inrikes födda var 5,1 procent. Bland de utrikes födda med endast förgymnasial utbildning uppgick arbetslösheten till 40,1 procent. Det skulle behövas tiotusentals nya jobb med låga eller endast grundläggande utbildningskrav, men Sverige tillhör de länder som har lägst andel sådana arbeten i hela EU. För att fler utrikes födda ska få ett jobb att gå till, och fler barn ska få se sina föräldrar gå till jobbet, måste därför risken och kostnaden i fråga om att anställa minska.

Andra som har det tufft på den svenska arbetsmarknaden är äldre och personer med funktionsnedsättning. Långtidsarbetslösa är också en grupp som har en svår situation i fråga om att komma i arbete. För dessa människor behövs en rad insatser för att öka deras möjligheter att kunna komma tillbaka till arbetsmarknaden.

En arbetsmarknad där alla får plats

I Kristdemokraternas Sverige får fler chansen till en arbetsgemenskap och vårt mål är att alla ska kunna jobba 100 procent av sin förmåga. Men för att det ska bli möjligt krävs omfattande reformer för att vända utvecklingen och skapa en arbetsmarknad där alla får plats.

Kraftfull förstärkning av nystartsjobben

Nystartsjobb är en subventionerad anställningsform som är riktad till långtidsarbetslösa. Den har enligt utvärderingar den bästa övergången till vanligt jobb, med en övergång till arbete för 30–37 procent av deltagarna. Samma siffra för regeringens egen reform, extratjänster, är 5 procent. Nystartsjobb gör att arbetsgivarens kostnad för en anställning blir väsentligt lägre och styckkostnaden för staten är jämfört med extratjänsterna hälften så stor.

Idag får en arbetsgivare som anställer en person som är äldre än 25 år och som varit arbetslös i mer än 12 månader som huvudregel en subvention motsvarande ett belopp på en arbetsgivaravgift. Är personen 20–25 år ges stöd redan från 6 månaders arbetslöshet. Om personen varit arbetslös längre än två år kan både 2 och 2,5 arbetsgivaravgifter betalas ut som stöd. För nyanlända gäller som huvudregel 2,5 arbetsgivaravgifter.

¹ Tidigare "utsatt ställning" på arbetsmarknaden (Arbetsförmedlingen).

Situationen med ett kraftigt växande antal långtidsarbetslösa kräver åtgärder. En sådan är att tillfälligt och kraftigt förstärka subventionen i fråga om nystartsjobben. Genom att förstärka subventionen i fråga om nystartsjobben blir reformen mer attraktiv för arbetsgivare och fler kan få chansen till ett arbete.

Fördubblad subvention i fråga om nystartsjobben

- Subventionen höjs från 1 till 2 arbetsgivaravgifter redan vid 1 års arbetslöshet.
- Subventionen på 1 arbetsgivaravgift ges istället redan vid 6 månaders arbetslöshet och gäller i ett år.
- För unga mellan 20 och 25 år gäller subventionen om 2 arbetsgivaravgifter redan från 6 månaders arbetslöshet.
- Vid arbetslöshet över 2 år ges 2,5 arbetsgivaravgift, för alla nyanlända och personer som varit arbetslösa i mer än 3 år höjs subventionen till 3 arbetsgivaravgifter.
- Stödet gäller upp till två år, som idag.
- De förhöjda stödnivåerna gäller för anställningar tecknade de kommande 12 månaderna.

Enligt en studie från IFAU fördubblades inflödet till nystartsjobben när subventionen höjdes från 1 till 2 arbetsgivaravgifter år 2009. När det gäller de långtidsarbetslösa finns det alltså anledning att förstärka subventionen för att fler ska finna det attraktivt att anställa via nystartsjobb. Vi beräknar att ca 16–20 000 fler får ett nystartsjobb. Utgifterna för nystartsjobben beräknas öka med ca 3 miljarder kr 2022 och 3,3 miljarder kr därefter.

Det utökade stödet föreslås ges för tillkommande anställningar. Företag ska inte kunna säga upp personal som redan idag har ett nystartsjobb för att tillgodose sig en större subvention för samma anställning. Därutöver ska företag som har aktiva subventionerade anställningar inte tillåtas att säga upp dessa för att anställa andra med högre subventionsgrad. För den nya gruppen som får 1 arbetsgivaravgift redan vid 6 månaders arbetslöshet införs ett maxtak på utbetald lön som uppgår till 25 000 kr, vilket därmed omfattar bland annat de tio yrkesgrupper som har lägst medianlön. Taket införs för att stödet ska bli mer träffsäkert.

Höjt lönetak i nystartsjobben

Den förra rödgröna regeringen försämrade villkoren i nystartsjobben genom att både sänka lönetaket och göra det mindre förmånligt för arbetsgivaren. Kristdemokraterna föreslår i sin budgetmotion för 2022 att lönetaket i nystartsjobben höjs från dagens 20 000 kr till 21 000 kr. Detta kostar 95 miljoner kr 2022 och gör så att nystartsjobben kan användas något bredare.

Förläng anställningstiden

Senare forskning menar att sänkta arbetsgivaravgifter kan motiveras särskilt för nyanlända, eftersom de jobb som dessa får sannolikt inte skulle ha blivit till i annat fall. Således är dödviktseffekterna små och vinsterna större. Utöver det framhålls att rättighetstiden om två år är en för kort period för att målgruppen ska kunna förvärva tillräcklig kompetens och produktivitetsökning för att kunna ”stå på egna ben”. För stora delar av gruppen nyanlända är detta särskilt påtagligt, eftersom de ofta har kortare utbildningsbakgrund och svaga kunskaper i svenska. Kristdemokraterna vill därför förlänga den möjliga tiden i fråga om nystartsjobb för nyanlända från två till tre år.

Åtgärden bör vara permanent. Åtgärden kostar 3 miljoner kr för 2022, under anslag 1:13, och minskar kostnaderna under anslag 1:2 med 2 miljoner kr.

Tillfälligt handledarstöd för fler i arbete

Krisen har också fått tydliga effekter på de utsatta grupper på arbetsmarknaden som behöver mest stöd. Långtidsarbetslösheten har ökat kraftigt och enligt Arbetsförmedlingens prognoser kommer personerna i utsatt ställning på arbetsmarknaden att uppgå till nära 300 000 personer under 2021. Samma personer har stor risk att fastna i försörjningsstöd och utanförskap. Samtidigt vittnar Arbetsförmedlingen om att företagen nu blivit mindre benägna att anställa och anordna plats för subventionerade anställningar och andra arbetsmarknadsåtgärder, såsom de viktiga nystartsjobben.

Problemet med denna arbetsmarknadsåtgärd och andra liknande är att de ofta kräver formella eller informella handledare som kan bistå den anställde. Och till följd av de ekonomiska problem företagen har tillsammans med omställningsbehov i pandemins spår fokuseras verksamheten på de mest kritiska funktionerna. Då finns det sällan tid eller pengar att avvara resurser till att ta in personer som behöver lära sig jobbet.

Idag ges inget handledarstöd till företag som anställer via nystartsjobb, vilket finns för exempelvis extratjänster. Samtidigt är det mycket viktigt att få igång dessa subventionerade anställningar. Samma sak gäller för arbetspraktik. Arbetspraktiken innebär att den arbetssökande provar på att arbeta på en arbetsplats för att få yrkesorientering, yrkespraktik eller arbetslivserfarenhet eller för att behålla och stärka sin yrkeskompetens. Åtgärden har lyfts fram av både Arbetsförmedlingen och Omstartskommissionen som viktig för att få tillbaka människor i arbete. Men arbetspraktik kräver handledare och företagen får ingen ersättning för detta.

För att tillfälligt underlätta denna typ av arbetsmarknadsåtgärder anser Kristdemokraterna att det bör införas ett tillfälligt handledarstöd under 2022 som ger de företag som anställer en person med nystartsjobb eller anordnar arbetspraktik 500 kr per dag. Det gör det billigare för företag att avvara resurser för handledning och ökar samtidigt den sammantagna subventionsgraden tillfälligt.

För detta sätter Kristdemokraterna av 71 miljoner kr 2022, vilket bedöms ge 1 000 nya platser. Vi vill också skärpa Arbetsförmedlingens uppsökande uppdrag i förhållande till företag och andra arbetsgivare. Arbetsförmedlingen bör öka sina ansträngningar att aktivt peka på möjligheterna och praktiskt underlätta ansökan och matchning gällande subventionerade anställningar. Det är särskilt viktigt i krisen och kan motverka minskningen av arbetsplatsförlagda insatser.

Inför matchningsanställningar

När en person varit borta länge från arbetsmarknaden, eller inte alls kommit in på den, uppstår ofta en osäkerhet för arbetsgivare kring att anställa personen. Olika typer av subventionerade anställningar är då ett viktigt verktyg för att fler ska få chansen till ett jobb. Men även med subventioner uppfattar många arbetsgivare att det är en stor sak att ta ett arbetsgivaransvar för en person, och finns det då en osäkerhet på grund av bortavaro innebär ofta denna osäkerhet att anställningen uteblir.

Kristdemokraterna anser att matchningsanställningar bör genomföras som en åtgärd mot detta problem. Förslaget bygger på den utredning som alliansregeringen tillsatte och som presenterade sitt förslag 2015. Den socialdemokratiska regeringen har dock

inte genomfört förslaget. Matchningsanställningar innebär att personer med längre frånvaro från arbetsmarknaden får en anställning hos en matchningsaktör som i sin tur rustar och ger stöd till dessa personer och hyr ut dem till olika företag och arbetsplatser. Målgruppen för matchningsanställningar ska vara personer som varit långtidsarbetslösa längre än tre år och som tidigare tagit del av arbetsmarknadsåtgärder men av olika skäl inte lyckats komma tillbaka i arbete.

Matchningsaktören får det anställningsstöd i form av olika lönestöd som idag utgår till den som anställer personer som varit borta från arbetsmarknaden en längre tid. Matchningsaktören får också behålla de intäkter som man kan få genom att hyra ut personen i fråga. Andra arbetsgivare får därigenom möjlighet att, utan att själva behöva ta det fulla arbetsgivaransvaret, pröva någon som varit utan jobb en längre tid och den enskilde får under denna period den trygghet som en anställning innebär i sökandet efter en plats på arbetsmarknaden.

Modellen ger den långtidsarbetslöse en möjlighet att prova på olika arbetsuppgifter och arbetsplatser och en chans att bli kvar hos någon av matchningsaktörens kundföretag. Matchningsaktören kan på det sättet bli en brygga över till arbetslivet.

Matchningsanställningen ska kombinera arbete med kompetensutveckling och ska innehålla ett socialt och praktiskt stöd både till den enskilde och till arbetsplatsen där personen utför arbetet. Den anställde arbetar och får lön under 75 % av tiden och deltar i kompetenshöjande och stödjande insatser under resterande tid.

Anvisningen hos matchningsaktören, personens egentliga arbetsgivare, innebär ett längre åtagande för matchningsaktören genom att vara i 24 månader. Arbetsförmedlingen gör urvalet och fattar beslut om deltagande i en matchningsanställning utifrån uppsatta kriterier, såsom tidigare prövningar mot arbetsmarknaden och deltagande i andra insatser.

Matchningsaktörerna ska utses genom offentlig upphandling och får sina intäkter genom att hyra ut personal. Därutöver utgår en prestationsbaserad ersättning för matchningsaktören om en person övergår i reguljär anställning.

Matchningsaktörer kan vara rekryteringsföretag, omställningsföretag, sociala företag, utbildningsföretag och bemanningsföretag – som redan idag har en vana att jobba med personer i relation till arbetsmarknaden. Insatsen bör till en början omfatta i storleksordningen 3 000–5 000 personer, för att sedan kunna skalas upp.

Förslaget beräknas kosta 734 miljoner kr 2022 och sedan 1,1 miljard kr per år.

Insatser för personer med nedsatt arbetsförmåga

För arbetsgivare som idag anställer en person med nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning finns möjlighet att få lönebidrag. Arbetsförmedlingen står då för en del av lönen under en period, efter en individuell prövning. Lönebidraget är en kompensation för arbetets och arbetsplatsens anpassning.

Lönebidraget, som beslutas av Arbetsförmedlingen, är uppdelat i tre delar. I ett första skede berättigar övergången från arbetslöshet till arbete till ett lönebidrag för utveckling under ett till två år (tidigare ”utvecklingsanställning”). När arbetsförmågan kunnat fastställas finns möjlighet att få ett lönebidrag för anställning – som betalas ut under som mest åtta år (tidigare ”lönebidrag”). Om inte personens arbetsförmåga utvecklas under denna tid kan arbetsgivaren ta del av lönebidrag för trygghet (tidigare ”trygghetsanställning”) där ingen bortre tidsgräns finns.

Lönebidragets nivå bestäms utifrån lönekostnaden för den anställde och utifrån dennes arbetsförmåga. För alla tre delar gäller ett bruttolönetak för bidraget om 20 000 kronor. Utöver detta kan arbetsgivaren få ett utvecklingsbidrag för kostnader för insatser som bidrar till att personens arbetsförmåga utvecklas. Det uppgår till som mest 2 800 kronor för lönebidrag för anställning respektive trygghet, och som mest till 5 000 kronor för lönebidrag för utveckling.

I Arbetsförmedlingens senaste prognos för utbetalningar 2021–2024 uppskattas snittkostnaden för lönebidrag för utveckling till 20 000 kronor per deltagare, medan snittkostnaden för lönebidrag för anställning och trygghet uppskattas till 14 900 kronor respektive 14 400 kronor. Den stora skillnaden kan tänkas bero på att lönerna för de jobb som finns inom utvecklingsfasen är högre än i de andra två kategorierna. Tillägget i form av utvecklingsbidrag är också större för lönebidrag för utveckling och kan tänkas användas i högre utsträckning under de två år som denna anställningsform används. I april 2021 fanns det 23 449 personer med lönebidrag för anställning och 30 618 personer med lönebidrag för trygghet. I fråga om lönebidrag för utveckling fanns det 9 229 personer, varav drygt 2 000 var anställda hos Samhall.

Samhalls målgrupp utgörs av personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och som har långa tider utan arbete. Det är dock endast anställningar med lönebidrag för utveckling som Samhall får erbjuda, utöver offentligt skyddat arbete – som ges till en person med så nedsatt arbetsförmåga att personen inte kan utföra något annat arbete, vars behov inte kan tillgodoses genom andra insatser och som inte får användas inom en konkurrensutsatt verksamhet eller sektor. Det finns alltså ett glapp i Samhalls verksamhet mellan de som får lönebidrag för utveckling och de som hamnar i skyddat arbete. Däremellan befinner sig grupperna som berättigar till lönebidrag för anställning respektive trygghet – vilka utgör cirka 85 procent inom lönebidragssystemet, och vilka står längre ifrån arbetsmarknaden än de med lönebidrag för utveckling.

Resultatet blir att Samhall bereder plats för personer med låg grad av funktionsnedsättning, vars problem snarare är att de står långt ifrån arbetsmarknaden av andra skäl, vilket riskerar att tränga undan möjligheter för personer med funktionsnedsättning som behöver mer varaktigt stöd (men inte i den grad som skyddat arbete innebär). Eftersom Samhall är helägt av staten och får tillskott i statsbudgeten, kan de också erbjuda priser som andra aktörer på marknaden har svårt att konkurrera med. Arbetsintegrerade sociala företag (ASF) tar idag ofta hand om de som faller mellan stolarna hos Samhall. Det är ett viktigt uppdrag som blir allt svårare – framför allt på grund av svårigheter att konkurrera med Samhall, enligt aktörerna själva.

Resultatet är att antalet ASF har minskat och att antalet anställda inom dessa företag har minskat med 33 procent de senaste åren. Givet problemen på arbetsmarknaden, och ASF:s förmåga att anpassa verksamheten till personer som på annat sätt har svårt att få jobb eller tillgodogöra sig utbildningsinsatser, måste detta betraktas som ett misslyckande.

Kristdemokraterna föreslår därför att utvecklingsbidraget för lönebidrag för anställning respektive trygghet höjs till 5 000 kronor i månaden – vilket är samma nivå som för lönebidrag för utveckling, när anställningen sker hos ett ASF. Vi avsätter 180 miljoner kr per år för denna höjning.

Fler behöver arbeta mer och längre

För att Sverige ska klara av att möta den demografiska utmaningen behövs till att börja med en långsiktigt stark och stabil ekonomisk tillväxt och en hög sysselsättningsnivå.

Det krävs att fler arbetar mer. För att åstadkomma detta behövs i sin tur en generell ekonomisk politik som främjar innovationer, risktagande, entreprenörskap, företagande, arbete och en välfungerande matchning på arbetsmarknaden.

Kristdemokraterna för i motsats till den rödgröna regeringen en politik som sänker skatterna på arbete och företagande. Vi gör det med ett huvudsakligt mål om att stärka svensk konkurrenskraft.

Tätt sammankopplat med den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen är att den aktiva tiden på arbetsmarknaden förlängs. Politiken kan och bör göra en hel del för att skapa både bättre förutsättningar och starkare incitament för att få äldre att stanna kvar längre i arbetslivet. Vanligast förekommande är diskussionen kring pensionsåldern.

Fler äldre på arbetsmarknaden motverkar stereotypa bilder kring äldre arbetskraft där de anklagas för att inte vara anpassningsbara eller mottagliga för kunskap. I själva verket är ett reducerat deltagande av äldre på arbetsmarknaden ett monumentalt tapp i kompetens för en rad viktiga yrkesroller.

En invändning mot att uppmuntra fler äldre att stanna kvar i arbetslivet är att de skulle stå i vägen för ungdomar som vill in på arbetsmarknaden. Det finns dock ingenting som tyder på att arbetsmarknaden fungerar så. Olika jämförelser mellan både OECD-länder och amerikanska delstater visar att med en hög sysselsättningsgrad bland äldre följer också en hög sysselsättningsgrad bland yngre. Antalet arbeten är inte fast utan ökar när fler vill arbeta.

Kristdemokraterna föreslår i denna budget en ny skattesänkning för äldre som är 69 år eller äldre. Med den demografiska utmaningen kommer det att vara viktigt att fler äldre stannar kvar i någon mån på arbetsmarknaden. Det kommer att behövas för kompetensförsörjningen i många yrken, inte minst inom välfärden, men även för den egna pensionen.

Idag ges ett förhöjt grundavdrag och ett dubbelt jobbskatteavdrag från det att man fyller 65 år. Reformen har gett bra effekter på arbetsutbudet och senarelägger den faktiska pensionsåldern. Effekten blir dock sannolikt avtagande med stigande ålder, varför skattesänkningen behöver förstärkas i ytterligare ett steg. Kristdemokraterna föreslår därför att det förhöjda jobbskatteavdraget höjs från 69 års ålder med 37 procent, vilket innebär att en arbetande 69-åring får upp till 925 kr per månad mer efter skatt. Reformen innebär intäktsbortfall på ca 1 miljard kr år 2022.

Vi vill också snarast införa en möjlighet att pausa utbetalning av tjänstepension, något som idag bara är möjligt för allmän pension. Idag är reglerna sådana att en pensionär kan välja att ta ut sin tjänstepension på 5, 10, 15 eller 20 år eller som ett livsvarigt uttag. När denna utbetalning av tjänstepensionen påbörjats kan inte utbetalningen pausas. Det riskerar att ha en hämmande effekt på äldres arbetsutbud och vilja att tillfälligt, eller sporadiskt, återgå i arbete. Kristdemokraterna anser därför att det bör göras möjligt att pausa och hantera tjänstepensionen likt den allmänna pensionen.

Skattelättnader för fler i arbete

Den tudelade arbetsmarknaden där flera grupper av olika skäl har större problem att nå arbetsmarknaden gör att Kristdemokraterna särskilt vill uppmuntra dem att söka jobb. Därför föreslås dubbelt jobbskatteavdrag för personer som är upp till 23 år och som har en subventionerad anställning eller andra arbetsmarknadspolitiska insatser eller som är

långtidsarbetslösa och nyanlända. Dessa skattesänkningar beskrivs närmare i avsnitt 6.1 Skattelättnader för fler i arbete.

För många som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden är den ekonomiska vinsten av att ta ett arbete alltför låg. När skatten och jobbresorna har betalats och de inkomstrelaterade bidragen eller ersättningarna har minskats är det inte säkert att man har mer pengar kvar i plånboken jämfört med tidigare. Detta gäller inte minst om det är en deltidstjänst som man först blir erbjuden.

Personer som varit borta länge från arbetsmarknaden kan idag få nystartsjobb där arbetsgivaren får borttagen arbetsgivaravgift baserat på en persons bortavaro från arbetsmarknaden. På motsvarande sätt vill vi att personer som kommer från långvarig arbetslöshet eller sjukskrivning också ska kunna få ett dubbelt jobbskatteavdrag under en tid baserat på hur länge de varit frånvarande från arbetsmarknaden; tiden med skattenedsättningen ökar med längden på frånvaron från arbetsmarknaden, precis som nystartsjobben fungerar när det gäller arbetsgivaravgifter.

Dubbelt jobbskatteavdrag för personer som går från utanförskap till arbete

För varje månads arbetslöshet över ett år så får den enskilde två månader med dubbelt jobbskatteavdrag. Har man varit arbetslös i 18 månader får man ett år med dubbelt jobbskatteavdrag, och har man varit arbetslös i två år så får man två år med förhöjt jobbskatteavdrag. Tillsammans med nystartsjobbets nedsatta arbetsgivaravgift för den som varit frånvarande från arbetsmarknaden underlättar vi för personer att ta steget från ett långvarigt utanförskap till arbete.

Det dubbla jobbskatteavdraget bör också ges till alla unga upp till 23 år som omfattas av arbetsmarknadspolitiska åtgärder och för nyanlända under de första fem åren i Sverige.

Det innebär att de grupper som kan komma ifråga för etableringsjobb eller nystartsjobb skulle få en kraftig skattelättnad som gör det lönsamt att ta ett arbete också till något lägre lön. Den stora tudelningen på arbetsmarknaden, där en majoritet av de arbetssökande i utsatt ställning utgörs av utomeuropeiskt födda med högst förgymnasial utbildning, pekar på behovet av insatser för att dessa människor inte ska fastna i utanförskap. Att ha en arbetsgemenskap är viktigt för integration och egenförsörjning. Med reformen ökar möjligheterna för att fler arbetstillfällen för arbetskraft med något lägre kvalifikationer ska växa fram. Det dubbla jobbskatteavdraget för unga, nyanlända och de som kommer tillbaka från arbetslöshet eller sjukskrivning ges fullt ut upp till arbetsinkomster på 18 000 kronor och trappas sedan successivt av för månadsinkomster upp till 26 000 kronor. För inkomster över 26 000 kronor ges ordinarie jobbskatteavdrag.

Givet problemen med hög långtidsarbetslöshet och en tudelad arbetsmarknad och vikten att få reformer på plats snabbt föreslår Kristdemokraterna att det föreslagna dubbla jobbskatteavdraget betalas ut som en jobbstimulans, i form av ett kontantbidrag, på utgiftssidan för dem som går från långtidsarbetslöshet till jobb. Det gör att Kristdemokraternas satsning på dubbla jobbskatteavdrag regleras som en utgift under UO14 för 2022 och först därefter som en minskad skatteintäkt. För detta avsätts 1 160 miljoner kr.

Förstärkt jobbskatteavdrag

Kristdemokraterna vill istället se ökad lönsamhet i fråga om att arbeta och ett lägre skattetryck och har därför flera förslag på sänkta skatter för breda löntagargrupper, pensionärer, barnfamiljer och dem som har svårare att komma in på arbetsmarknaden. Våra skatteförslag minskar marginaleffekterna för dem som går från bidrag och ersättningar till arbete och ökar drivkrafterna till högre utbildning.

Kristdemokraterna föreslår ett förstärkt jobbskatteavdrag med fokus på låg- och medelinkomsttagare. Jobbskatteavdraget är utformat så att samtliga med arbetsinkomster på 10 000 kr eller mer får ca 2 400 kr lägre skatt per år. Det gör att skattesänkningen som andel av inkomsten blir som störst för de med låga månadsinkomster, något som särskilt stärker ekonomin för de som har knappa marginaler.

Jobbskatteavdraget möjliggör ökad konsumtion och sparande och minskar behovet av bidrags- och ersättningssystem. Drivkrafterna till arbete förstärks och ekonomin påverkas positivt. Samtidigt är förslaget utformat så att det tillsammans med vår skattesänkning för pensionärer inte innebär någon skatteflykta mellan arbets- och pensionsinkomster.

Förslaget beräknas minska statens skatteintäkter med 12 miljarder kr 2022, 12,3 miljarder kr 2023 och 12,7 miljarder kr 2024.

Höjd skiktgräns

För att göra det mer lönsamt för personer att exempelvis vidareutbilda sig till specialist-sjuksköterska eller bli chef inom äldreomsorgen behöver marginaleffekterna minska genom att färre betalar statlig skatt och de som gör det betalar mindre. Men trenden har under lång tid varit att allt fler löntagare betalar statlig inkomstskatt.

Under 2014 betalade 22 procent av alla barnmorskor statlig inkomstskatt. Fyra år senare betalade 26 procent statlig inkomstskatt. Ökningen av andelen syns också inom poliskåren, där var tredje nu betalar extra 20 procent på den lön som överskjuter brytpunkten. Konsekvensen blir minskade incitament att jobba en extra timme, vilket många inom exempelvis vården och polisen ställs inför.

Under innevarande år beskattas inkomster över 44 760 kr per månad med statlig inkomstskatt. Kristdemokraterna föreslår i budgeten för 2022 en höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt, med tre procentenheter utöver inflation. Det innebär en 50 procent högre höjning av skiktgränsen än regeringen. Med Kristdemokraternas höjning förväntas skiktgränsen uppgå till en inkomst om ca 46 800 kr per månad. Det innebär en skattesänkning på upp till 400 kronor i månaden.

Reformerat bidragssystem för fler i egenförsörjning

När försörjningsstödet infördes var tanken att det skulle vara ett yttersta skyddsnät och komplement till samhällets generella system och ge hjälp när de generella systemen är otillräckliga för till exempel personer som har sociala problem eller som på annat sätt inte bedöms ha arbetsförmåga. Det ekonomiska biståndets uppgift är att träda in vid tillfälliga försörjningsproblem.

Gruppen som omfattas har dock kraftigt förändrats och antalet arbetsföra bidragstagare har ökat mycket de senaste åren, enligt Socialstyrelsens senaste tillgängliga

statistik. Försörjningsstödet har alltså kommit att bli mer av en kommunal arbetslöshetsförsäkring och en sista utpost för de som ännu inte kan matchas mot arbetsmarknaden. Kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd för hushåll där sökande har arbetslöshet som försörjningshinder, vilka är ungefär hälften, uppgick till 6,1 miljarder kronor under 2020.

Utformningen av försörjningsstödet talar till stora delar emot att arbetslösa med arbetsförmåga ska vara där. För det första är marginaleffekterna av att gå till arbete oftast 100 procent. För det andra blir sanktioner för att få del av försörjningsstödet trubbiga eftersom kommunen i slutändan måste garantera levnadsstandard. För det tredje är det staten som står för arbetsmarknadspolitiken i Sverige, samtidigt som kostnaderna för arbetslösa med försörjningsstöd ligger hos kommunerna.

Inför statlig dagpenning

Kristdemokraterna vill därför införa en statlig dagpenning som är tydligt kopplad till deltagande i arbetsmarknadsinsatser och som ersätter försörjningsstödet för arbetsföra personer. Staten tar därmed över kommunernas kostnad för ekonomiskt bistånd där sökande har arbetslöshet som försörjningshinder. Detta är en stor reform som genom krav på motprestation – deltagande i rustande insatser – och ökade ekonomiska drivkrafter till arbete skulle bryta bidragsberoende.

Den statliga dagpenningen ska vara individualiserad, inte behovsprövad, beräknad per dag och tydligt kopplad till krav på deltagande i insatser från Arbetsförmedlingen – till skillnad från försörjningsstödet som är på hushållsnivå och behovsprövad. Det ökar drivkrafterna till arbete generellt genom att minska marginal- och tröskeeffekter i allmänhet och gör det väsentligt mer lönsamt att ta arbete enskilda dagar.

Den statliga dagpenning som vi vill se gör att det lönar sig betydligt bättre att ta ett arbete. Vid en dagslön på 1 000 kr räknas bara den dagens dagpenning av mot intjänad inkomst, vilket innebär att personen får behålla 68 procent av den intjänade inkomsten, jämfört med 0 procent med dagens system. Kristdemokraterna anser därför att en statlig dagpenning ska införas.

Arbetsförmedlingen ska ansvara för dagpenningen och personerna som uppbär den, och ett förberedelsearbete för denna stora reform behöver påbörjas omgående. Därför påbörjar Kristdemokraterna införandet genom en anslagsökning till Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag med 25 miljoner kr 2022, 30 miljoner kr 2023 och 50 miljoner kr 2024.

Flyttpeng för personer med försörjningsstöd och a-kassa

Omkring 180 000 personer är idag långtidsarbetslösa. En betydande del av denna grupp har inte tillräckliga inkomster från t.ex. a-kassa och behöver därför få försörjningsstöd från kommunen. Som Kristdemokraterna visat är försörjningsstödet inte utformat för arbetsföra personer, bl.a. på grund av dess behovsprövning på hushållsnivå, vilket gör att arbetsföra personer lätt fastnar i ett bidragstagande och hämmas i fråga om att ta jobb. Vi har därför föreslagit att en statlig dagpenning ska införas för den gruppen. Hälften av de personer som uppbär försörjningsstöd är arbetsföra, enligt Socialstyrelsens statistik. En majoritet av dessa är utrikes födda. Detta innebär kostnader och lidande för den enskilde samt samhällsekonomiska kostnader.

Kommuner är varierande framgångsrika i att kräva och se till att de som uppbär försörjningsstöd är aktiva i fråga om att söka arbete, aktivera sig och anpassa sin situation för att optimera chanserna att få ett arbete. Det gör att många fastnar i passivitet.

Skillnaden i sysselsättning mellan grupper som bosatt sig i starka respektive svaga arbetsmarknadsregioner är så mycket som 20 procentenheter, vilket gäller även efter att man kontrollerat för bakgrundsfaktorer. Studier visar också att inkomstnivån förklarar en stor del av flyttbenägenheten. I exempelvis utsatta områden är det därför ofta personer med högre inkomst som väljer att flytta, medan de med låga inkomster blir bra. Detta skapar en segregation som också påverkar möjligheterna till arbete.

Försörjningsstödet erbjuder idag svaga incitament för dessa personer att flytta dit jobben finns, samtidigt som stödets konstruktion hämmar den geografiska rörligheten utanför den egna kommunen. På så vis försämras matchningen på arbetsmarknaden.

En liknande situation gäller för personer i arbetslöshetsförsäkringen. Till följd av pandemin ökade antalet personer med a-kassa från 79 000 personer 2019 till 124 000 personer 2020. Regelverket i a-kassan gör att personerna kan behöva flytta för att inte bryta mot a-kassans villkor, men möjligheten att göra så kan hämmas om flytten är lång och kostsam. Givet det stora antalet arbetslösa och att Sverige är ett avlångt land kan det vara ett reellt hinder för dessa grupper att flytta dit jobben finns.

Fram till 2015 fanns ett flyttningsbidrag som gällde alla grupper arbetssökande, oavsett om man redan hade jobb eller var arbetslös. Stödet var då 20 000 kr. I Arbetsförmedlingens återrapporering till regeringen menade myndigheten att taket om 20 000 kr var för lågt satt, vilket fick många att avhålla sig från att flytta. I och med att Sverige är ett avlångt land har arbetssökande som bor långt ifrån där det nya arbetet finns inte samma förutsättningar som de som bor närmare den nya arbetsorten, enligt Arbetsförmedlingens återrapporering.

För att underlätta flyttar ditt jobben finns vill Kristdemokraterna införa en tillfällig flyttpeng för personer med försörjningsstöd och a-kassa. Flyttpengen ska undanröja direkta hinder i form av kostnader för flytt för den som är arbetssökande och tar ett arbete utanför normalt pendlingsavstånd för att komma ur sin arbetslöshet. Flyttpengen kan också täcka intervjuer.

Värt att notera är att hushåll för att uppbära försörjningsstöd inte kan ha besparingar etc. Därför är flyttkostnader ett särskilt stort problem för dessa hushåll.

Flyttpengen uppgår till som mest 30 000 kr. Stödet ges vid flyttningstidpunkten och ska sedan kontrolleras mot anställningsavtal och löneutbetalningar för att personen inte ska bli återbetalningsskyldig. Flyttpengen införs tillfälligt under två år för att sedan utvärderas, och samma hushåll kan bara få en flyttpeng beviljad under perioden. Kristdemokraterna föreslår att 50 miljoner kr per år i två år läggs på detta stöd för arbetslösa.

Reformera etableringsersättningen

För personer som är nyanlända är det viktigt att det finns såväl aktiva insatser som tydliga drivkrafter till arbete, samtidigt som tillvaron är rimlig under tid med ersättningar och bidrag. Det viktigaste är att dessa personer genom etableringsinsatser rustas för arbetsmarknaden, kombinerat med att en sund incitamentsstruktur skapas. Dagens etableringsersättning är en strukturellt bättre ersättning än försörjningsstöd, då ersätt-

ningen i huvudsak är individualiserad och bygger på aktivt deltagande, samt ger en väsentligt lägre marginaleffekt av att ta ett jobb.

När etableringsersättningen infördes var tanken att den skulle ligga över försörjningsstödet för att motivera till deltagande. Etableringsersättningarna har dock inte höjts sedan 2010, ens med prisförändringar, så i praktiken har ersättningen kommit att sjunka relativt försörjningsstöd – vilket kommer att förstärkas om justeringar fortsätter att utebli. Detta innebär i grunden stärkta drivkrafter till arbete men också att fler hushåll blir berättigade till kompletterande försörjningsstöd, vilket minskar lönsamheten i fråga om arbete. Idag finns möjlighet till kompletterande försörjningsstöd under etableringstiden. Det förekommer framför allt bland barnfamiljer med många barn eftersom stödet för barn är högre i försörjningsstöd än i etableringsersättningen (där stödet är 800 eller 1 500 kronor per barn och månad). Dessutom beräknas det bara på de tre äldsta barnen i hushållet om det finns fler än tre barn. Inom försörjningsstödet varierar riksnormsnivån med barnets ålder och är mellan 2 180 och 3 970 kronor per barn och månad (2021) och gäller för alla barn oavsett antal (exempelvis barnbidrag och bostadsbidrag dras dock av från riksnormens nivå före utbetalning).

Detta innebär att hushåll med etableringsersättning och många barn i flera fall kan få en disponibel inkomst som ligger under försörjningsstödsnivå och därför kan få kompletterande försörjningsstöd. Det är också för dessa familjer som drivkrafterna till arbete är sämre.

Bland familjer med fler än fyra barn fick vart åttonde hushåll kompletterande försörjningsstöd 2015. Denna andel kan förväntas ha ökat betydligt sedan 2015 eftersom försörjningsstödet räknas upp i relation till priserna, medan etableringsersättningen inte gör det. Bara sedan 2017 har riksnormen räknats upp med 300–400 kronor per barn. Skulle dessutom etableringsersättningen utsträckas i tid enligt vår modell (se förslag längre ned) så kommer gruppen som uppbär kompletterande försörjningsstöd att kunna öka markant.

Ta bort rätten till kompletterande försörjningsstöd

Kristdemokraterna föreslår att rätten till kompletterande försörjningsstöd de första fem åren tas bort, under tiden med etableringsersättning.

Att ta bort rätten till kompletterande försörjningsstöd under tiden med etableringsersättning de första fem åren stärker drivkrafterna till arbete för barnfamiljer, framför allt för de med många barn, under etableringstiden och bidrar till att familjer inte hamnar i den återvändsgränd och fattigdomsfälla som försörjningsstöd ofta innebär. Samtidigt innebär minskade bidrag en mer begränsad ekonomisk situation, men eftersom det gäller en begränsad tid och, i kombination med fler aktiva insatser, kan förväntas öka arbetsmarknadsdeltagandet och öka inkomsterna på sikt så bedöms förslaget vara väl avvägt.

Individualisera etableringstillägget i etableringsersättningen

Etableringstillägget till nyanlända med barn ges, till skillnad från etableringsersättningen i övrigt, på hushållsnivå. Det innebär att ett sammanboende par med barn får behålla etableringstillägget när den första föräldern börjar arbeta men förlorar det när den andra börjar arbeta. Det gör att drivkrafterna till arbete för den andra föräldern – ofta kvinnan – försvagas kraftigt. Tillägget bör därför individualiseras, som föreslagits i

en ESO-rapport från 2018.² Trots att förslaget innebär att drivkraften för den första föräldern försvagas något, anser vi det vara välvägt. Kristdemokraterna gör därmed en besparing om 20 miljoner kr per år under anslag 1:14.

Lägre ersättning

Etableringsersättning betalas ut till personer som har en etableringsplan, vilken ska omfatta högst 24 månader. Under den tid som en nyanländ medverkar till upprättande av en etableringsplan är etableringsersättningen 231 kronor per dag, fem dagar i veckan.

När etableringsplanen gäller och aktiviteter pågår motsvarande heltid uppgår ersättningen till 308 kronor per dag, fem dagar i veckan. Etableringsersättningen är inte skattepliktig. Den skall täcka personens verkliga kostnader för att undvika att kommunen behöver komplettera med ekonomiskt bistånd. Kristdemokraterna har i sitt asylprogram förslag om att göra det möjligt för asylsökande att arbeta och tjäna upp till 3 000 kr utan att etableringsersättningen avräknas. Med detta förslår Kristdemokraterna att etableringsersättningens nivå sänks med 35 kronor per dag, vilket skulle innebära en minskning med 15 procent vid upprättande av en etableringsplan och med elva procent vid deltagande i en etableringsplan. Bostadsersättningen och etableringstillägget lämnas dock oförändrade. Minskningen av etableringsersättningen med 35 kronor per dag minskar kostnaderna för etableringsersättningen med 110 miljoner kronor per år under anslag 1:14.

Förlängt etableringsprogram

Nyanlända bereds plats i etableringsprogrammet när de fått ett tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd. Programmet är på max två år och omfattar utbildning i svenska (sfi), samhällsorientering samt förberedande insatser. Programmet är frivilligt men en stor andel av de nyanlända är inskrivna på programmet, delvis för att ett deltagande berättigar till etableringsersättning. Den som bedöms behöva utbildning kan anvisas till detta genom den så kallade utbildningsplikten i programmet och den som inte deltar kan då få sin etableringsersättning indragen.

Men efter programmets två år är det bara drygt en tredjedel av de nyanlända som går vidare till ett reguljärt eller subventionerat arbete eller en reguljär utbildning. De flesta har således inte kommit tillräckligt långt i sin integrering för att få ett arbete eller ha språkkunskaper nog för att gå en reguljär utbildning. Detta gäller särskilt utrikes födda kvinnor. Efter denna period kan den nyanlända gå vidare i Arbetsförmedlingens jobb- och utvecklingsgaranti som är längst 450 dagar. Den som ändå inte har egen försörjning eller är berättigad till andra ekonomiska stöd efter tiden i jobb- och utvecklingsgarantin hamnar i försörjningsstöd hos kommunen.

Givet att en liten andel av de som går etableringsprogrammet går vidare i arbete eller utbildning så framstår det som att programmet inte uppfyller behoven. Två år är en relativt kort tid i ett nytt land och jämfört med våra grannländer finns ingen flexibilitet i programlängden. Danmark och Norge har nyligen infört en mer flexibel längd på sina program. I Norge kan programmet pågå två till tre år beroende på behov och i Danmark ett till fem år. Arbetsförmedlingen har särskilt pekat ut det korta etableringsprogrammet

² Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, 2018:2 Lönar sig arbete 2.0? En ESO-rapport med fokus på nyanlända.

som ett problem för kvinnor, eftersom dessa generellt har lägre utbildningsnivå och står längre ifrån arbetsmarknaden.

Med ett flexibelt etableringsprogram skulle de nyanlända som fortfarande efter två år bedöms behöva insatser kunna få ett förlängt program och med det också tvingas att fortsätta sin utbildning för att bli anställningsbara i ett antal år till. Med ett förlängt program kan också utbildningen fortsätta inom samma struktur, något som kan ge en bättre kontroll över den nyanländas fortsatta process.

Betydelsen av att delta och tillgodogöra sig kunskapen inom etableringsprogrammet ökar också till följd av den här motionens förslag om att ett språk- och samhällsorienterande test bör införas för permanent uppehållstillstånd. Därmed ökar fokus på kunskapsinläringen i programmet, vilket i sig – samtidigt – kan korta etableringsprocessen. För kommunerna innebär detta också en avlastning, eftersom statens ansvar förlängs för den grupp som inte är matchningsbar. Dessutom underlättar ett statligt ansvar då personerna kan matchas mot utbildningar och arbete i hela landet och inte bara i den nuvarande kommunen.

En stor andel av de nyanlända skriver in sig i etableringsprogrammet, även om siffrorna varierar mycket. Försiktigt räknat är det tre procent av de kommunmottagna som varje år inte skriver in sig i etableringen. I procent kan det framstå som lite, men i antal personer innebär det dock 7–8 000 nyanlända som hamnat helt utanför etableringsinsatserna för perioden 2016–2019. Sedan lämnar 2–4 procentenheter fler innan sex månader in i etableringsprogrammet. Den första tiden i etableringsprogrammet bör vara obligatorisk. Denna del i programmet är till stor del tillägnad svenskundervisning och samhällsorientering och är av särskild vikt för en första introduktion till Sverige.

Kostnaderna för ett förlängt etableringsprogram är svåra att uppskatta eftersom dagens kostnader för de olika insatserna inte särredovisas. Kristdemokraterna avsätter 800 miljoner kr 2024 då effekterna av det förlängda programmet bedöms inträffa.

Fler platser i yrkesvux – sfi med yrkesutbildning

Utrikes födda som kommer från en lägre utbildningsbakgrund har ofta haft ett praktiskt arbete i hemlandet och har erfarenheter som kan komma väl till pass i en rad bristyrken i Sverige. För att matcha denna grupp krävs utbildningsinsatser i såväl språk som yrkesutbildning i ett tidigt skede i etableringen. Yrkesvux är en mycket framgångsrik utbildningsform, medan språkutbildningen genom sfi inte uppvisar samma goda resultat. Ett skäl till det kan vara att sfi-utbildningen i huvudsak organiseras så att personen först lär sig enbart svenska under flera år och därefter kan börja på en reguljär utbildning. Det gör målet om ett arbete mer avlägset och motivationen riskerar att sjunka.

Sfi med yrkesutbildning innehåller sfi-kurser och kurser på gymnasial nivå. En del av utbildningstiden är det dessutom praktik inom de yrken som studieanordnaren erbjuder och det ger ofta goda chanser till arbete efter avklarad utbildning. Sfi-kurserna ger kunskap i det svenska språket men är också delvis anpassade för yrkesvalet och arbetsmarknadens krav, i syfte att ge en så relevant kunskap som möjligt i svenska. Utbildningen kan också skapa ett bättre sammanhang och motivation för eleverna att lära sig svenska när målet med utbildningen blir en yrkeskunskap och det finns en tydlig väg till egen försörjning.

För att kunna erbjuda fler denna typ av utbildning har samverkan mellan kommunerna stärkts de senaste åren, genom bl.a. en överenskommelse mellan de forna allianspartierna och regeringen gällande statsbidrag till samverkan i yrkesvux.

Samverkan, tillsammans med ekonomiskt stöd, kan möjliggöra även för mindre kommuner att erbjuda sfi med yrkesutbildning. Det kommer att behövas väsentligt mer av denna typ av utbildning för att korta etableringstiden och lösa de utmaningar vi står inför med en hög arbetslöshet bland främst utrikesfödda men också för att delvis åtgärda rådande matchningsproblem på arbetsmarknaden.

Arbetsgivarna har svårt att få tag på rätt kompetens, oavsett om det gäller låg- eller högutbildade. Under 2021 bedömer Arbetsförmedlingen att behovet av bussförare, elektriker, kockar, målare, undersköterskor m.fl. Yrkesutbildningen, mot företrädesvis bristyrken, kan lösa en del av den matchningsproblematik som finns på svensk arbetsmarknad.

Verksamheten borde förstärkas kraftigt och det måste bli lättare för nyanlända att få plats på sfi med yrkesutbildning. Målet måste vara att alla som vill ska kunna erbjudas denna kombination av utbildning. Nyanlända med tidigare akademisk utbildning ska fortsatt erbjudas plats inom anpassad svenskundervisning, validering och komplettering av tidigare utbildningar. Kristdemokraterna föreslår att sfi med yrkesutbildning förstärks med 400 miljoner kr per år. Samtidigt minskar vi anslaget något till arbetsmarknadsutbildningar och yrkesvux generellt som regeringen tillfört medel till. I summan ingår också satsningen på fler platser till yrkesvux generellt. Satsningen regleras under utgiftsområde 16.

En modell för obligatorisk a-kassa

Coronapandemins utbrott och det snabba och mycket kraftiga händelseförloppet på arbetsmarknaden är en stark påminnelse om hur oförutsägbar en övergång från högkonjunktur till recession och hög arbetslöshet kan vara. Trots att coronakrisen inte ska ses som representativ för de konjunktursvängningar som till och från drabbar världsekonomin, visar den på behovet av ett starkt och inkluderande skyddsnät för alla arbetstagare.

Idag är 5,1 miljoner personer sysselsatta i Sverige. Av dessa är 3,8 miljoner löntagare anslutna till någon a-kassa. Skillnaden utgör det antal som står helt eller delvis utan skydd vid arbetslöshet. Under ordinarie förhållanden ges inkomstrelaterad a-kassa till arbetslösa som uppfyller medlemsvillkoret (har varit medlem i a-kassan i 12 månader) och arbetsvillkoret (har arbetat minst 80 timmar per månad under sex av de senaste tolv månaderna eller har arbetat sammanlagt 480 timmar under sex sammanhängande månader – och då minst 50 timmar per månad). De som uppfyller arbetsvillkoret men inte medlemsvillkoret kan få ersättning på grundnivå från a-kassan.

En stor grupp hamnar alltså i kläm, eller helt utanför, då de antingen inte har betalat under tillräckligt lång tid eller inte har uppnått tillräckligt många arbetade timmar för att kunna få del av a-kassan. En sådant system är otillfredsställande, inte minst på en snabbväxande arbetsmarknad.

Samtidigt behöver arbetslöshetsförsäkringen vara en tydlig omställningsförsäkring mellan jobb. Enligt Kristdemokraterna är det centralt att utformningen av försäkringen värnar om arbetslinjen och inte tenderar att förlänga arbetslösheten. Därför behöver en

lösning vara hållbar över tid och ge både inkomstskydd och även incitament att återgå till arbete.

För att parera dem båda menar vi att a-kassan ska göras obligatorisk, på liknande sätt som andra socialförsäkringssystem. Ersättningsnivåerna bör göras konjunkturbaserade och ge både trygghet och drivkrafter till arbete som successivt ökar via nedtrappad ersättning.

En obligatorisk a-kassa bör utformas med ett inkomstvillkor, likt vad som föreslagits i den statliga utredningen Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2020:37). Det innebär att man inte behöver uppfylla ett visst antal arbetade timmar, utan kvalificeringsperioden (medlemsvillkoret) blir den tid det tar att tjäna in den lägsta årslönen. Kristdemokraterna har här föreslagit nivåer omkring 2,7 prisbasbelopp, vilket innebär ca 10 500 kr i månadsinkomst. Det är i samma härad som den statliga utredningens förslag och skulle göra att omkring 4,4 miljoner löntagare kvalificerade sig, vilket är 500 000 fler än idag.

Ersättningsnivåerna bör vara konjunkturbaserade; när konjunkturen visar på positiv tillväxt kan man förvänta sig att tillgången till arbete är god och att företagens vilja att anställa gör att tiden i arbetslöshet kan hållas på en låg nivå. Förväntningarna på att man som arbetsför kan hitta ett jobb bör alltså hållas höga. I sådana fall bör ersättningsnivåerna ge grundläggande trygghet men samtidigt stimulera till arbetsökande. När ekonomin hamnar i djup lågkonjunktur eller recession försämras chanserna att få ett arbete samtidigt som det kan finnas stabiliseringspolitiska skäl att hålla uppe efterfrågan. De förväntningar man kan ha på att en arbetsökande får jobb blir därmed lägre och ersättningsnivåerna kan hållas högre under samma fas, utan att det behöver betyda en högre relativ arbetslöshet.

För att underlätta vid ett snabbt krisförlopp och förstärka de automatiska stabilisatorerna så bör höjda nivåer i arbetslöshetsförsäkringen vara förberedda i lag och kunna aktiveras genom beslut om förordning av regeringen. Ett sådant beslut har regeringen att fatta efter att Konjunkturinstitutet konstaterat att ekonomin befinner sig (eller är på väg in i) en synnerligen djup lågkonjunktur.

Avgiften till a-kassan för de som inte är medlemmar i en av de befintliga a-kassorna bör sättas så att systemet blir statsfinansiellt neutralt för staten, men på en sådan nivå som inte nämnvärt konkurrerar med nuvarande privata a-kassor. Enligt den statliga utredning 2008 (2008:54) som föreslog ett system för obligatorisk a-kassa kan en för låg avgift bli ett ingrepp i föreningsfriheten och påverka medlemstal och ekonomin i privata a-kassor. Därför bör avgiften ligga något högre än för dessa. Den statliga a-kassan ska leva parallellt med de privata och det ska därmed vara fullt möjligt att gå med i andra a-kassor istället för den statliga inom ramen för samma system.

Coronakrisen har visat på misslyckandet i fråga om att skapa ett rimligt skydd för alla som jobbar vid arbetslöshet. Kristdemokraterna anser att regeringen snarast bör tillsätta en förnyad utredning om en obligatorisk a-kassa, med parlamentarisk representation, och komma med förslag på hur en sådan skyndsamt kan införas.

Nedtrappad förhöjd nivå i a-kassan

I samband med coronakrisens utbrott höjde regeringen ersättningsnivåerna i a-kassan och underlättade inträdet i den. Regeringspartierna med samarbetspartier lovade att den skulle bli tillfällig och därmed återgå till de permanenta nivåerna vid årsskiftet 2020/2021. Men i budgetpropositionen för 2021 föreslogs istället en tvåårig

förlängning, vilket innebär en fortsatt förhöjd a-kassa till 2023. Detta fullföljs i årets proposition.

Kristdemokraterna anser att det är ett olyckligt beslut som enligt studier riskerar att spä på arbetslösheten och hämma Sveriges ekonomiska återhämtning, vilket varken är bra för de arbetslösa eller för svensk ekonomi. Samtidigt har regeringen misslyckats med att föra tillräckligt kraftfulla och träffsäkra jobbreformer som kan stötta och påskynda återgången till tillväxt och jobb.

Ekonomi befinner sig i en kraftig återhämtningsfas, där arbetslösheten till betydande del beror på matchningsproblem mellan arbetsgivare som vill anställa och arbetssökandes kunskaper och erfarenheter. I ett sådant läge är det centralt att a-kassan inte hämmar människors omställning och återgång i arbete, utan att drivkraften till egenförsörjning förstärks.

Kristdemokraterna föreslår därför en återgång av taknivåerna i a-kassan till de nivåer som gällde före krisen. Nedtrappningen sker i två steg, där halva sänkningen görs den 1 april 2022 och nästa steg den 1 januari 2023. De generösare reglerna kring lättnader i arbetsvillkoret behålls under hela 2022 liksom ersättningen enligt grundbeloppet på 510 kronor per dag, vilket Kristdemokraterna har som ambition att behålla även senare. Förslaget innebär att taket sänks i ett första steg till 1 055 kronor per dag de första hundra dagarna och till 880 kronor per dag därefter. I ett andra steg sänks taket till 910 kronor per dag under de 100 första dagarna och därefter till 760 kronor per dag, enligt de regler som gällde före coronakrisen.

Skattereduktion för a-kasseavgiften

Kristdemokraterna har sedan tidigare föreslagit en skattereduktion för a-kasseavgiften, i väntan på en obligatorisk a-kassa. Regeringen inför nu en skattereduktion, vilket Kristdemokraterna välkomnar.

Övriga förändringar av arbetslöshetsförsäkringen

Den tidigare rödgröna regeringen utökade möjligheten att få ersättning från arbetslöshetsförsäkringen på deltid. Kristdemokraterna motsätter sig detta förslag, vilket regleras under 1:2 och innebär en besparing på 128 miljoner kr för 2022. Den negativa utvecklingen med allt fler deltidstjänster bröts under Alliansens regeringstid. Deltidsbegränsningen av arbetslöshetsförsäkringen har haft betydelse för tillskapandet av fler heltidstjänster inom i synnerhet offentlig sektor. Det blev också mer lönsamt att gå upp i heltid.

Arbetslöshetsförsäkringen måste främst ses som en omställningsförsäkring. Effekterna på pensionen samt könsaspekten, där kvinnor i tre gånger så hög utsträckning som män arbetar deltid, bidrar också till att motivera oss att återinföra deltidsbegränsningen för arbetslöshetsförsäkringen.

Lärlingsanställningar

I jämförelser mellan länders arbetslöshet framträder den höga sysselsättning som länder med utbyggda lärlingssystem kan uppvisa. En plats som lärling är en möjlighet att få det

första jobbet och börja etablera sig inom ett yrke. Kristdemokraterna vill därför se ett utbyggt lärlingssystem också i Sverige. Under alliansregeringen infördes sommaren 2014 en ny lag om gymnasial lärlingsanställning. Under den nya anställningsformen kan eleven under hela eller delar av sin utbildning ha ett arbetsplatsförlagt lärande. Vid införandet av det gymnasiala lärlingssystemet fanns det initialt ett motstånd från de branscher som redan etablerat lärlingssystem, där man ansåg att den gymnasiala lärlingsutbildningen skulle påverka det avtalsreglerade systemet. Det gymnasiala lärlingssystemet har dock kunnat etableras och intresset för att vidareutveckla utbildningen har varit stort. Lärlingsanställning som anställningsform kan utvecklas där arbetsgivarens ansvar för – och inflytande över – anställningen utökas i ett system för branschlärlingar. Det var också Yrkesprogramsutredningens uppdrag att utreda, vilket presenterades under slutet av 2015. Utredningen fann en efterfrågan på att ta större ansvar för vissa yrkesutbildningar med stor betydelse för arbetsmarknaden som i dag riskerar att nedprioriteras inom utbildningssystemet. Utredningen föreslog ett inrättande av branschskolor för små yrkesområden inom branscher som har svårt att klara sin kompetensförsörjning. Samma år ingicks migrationsöverenskommelsen mellan sex partier, inklusive Kristdemokraterna, där inrättandet av branschskolor också ingick. För att garantera kvaliteten i utbildningen ska en branschskola rekommenderas av en branschorganisation eller ha ett brett samarbete om utbildning med flera arbetsgivare inom branschen. För att kunna verka som utbildningsanordnare av branschskola ska verksamheten vara godkänd av Skolverket. Verksamheten med branschskolor inleddes med en försöksverksamhet hösten 2018 och ska pågå i fem år. Kristdemokraternas mening är att branschskolorna har potential att främja övergången från skola till yrke på ett bra sätt för branscher som annars lider av rekryteringsproblem.

Arbetsrätt

Arbetsrätten reglerar förhållandet mellan arbetstagare och arbetsgivare. Kristdemokraterna står bakom den svenska modellen, där svenska kollektivavtal verkar tillsammans med lagstiftningen, och anser att den fungerar bra och bör värnas. Samtidigt anser Kristdemokraterna att Sverige och resten av EU bör bejaka en mer öppen arbetsmarknad, både inom unionen och i förhållande till övriga världen. Inte minst med tanke på den åldrande befolkningen kommer Europas länder att vara i behov av att också människor från andra länder arbetar i unionens medlemsländer.

Utöka undantagen från turordningsreglerna i LAS

Med ekonomins tvära kast krävs att företagen har god omställningsförmåga. Företag måste kunna ställa om och behålla nyckelpersoner vid förändrade villkor för företaget. Annars utgör bristen på flexibilitet ett skäl för många företag att tveka inför att anställa.

Januariöverenskommelsen innehåller skrivningar om att arbetsrätten ska moderniseras, vilket vi har välkomnat.

Regeringens särskilda utredare presenterade Utredningen om en moderniserad arbetsrätt i juni 2020. Utredningen innehåller förslag om regler kring uppsägningar, turordningsreglerna, stärkt skydd för tillfälligt anställda och ansvar för kompetensutveckling. Den svenska modellens ordning gör gällande att det är parterna på den svenska arbets-

marknaden som i första hand ska förhandla och komma överens om det ska ske förändringar i arbetsrätten. Misslyckas parterna med det uppdraget, blir utredningens innehåll relevant för riksdagen att ta ställning till.

Kristdemokraterna har under en längre tid framhåvt behovet av att främja ett flexibla arbetsliv, där företagen ges bättre förutsättningar att hantera dagens villkor, varför undantagen från turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd (LAS) bör utökas till fyra personer. Detta ska gälla oavsett företagets storlek. Det nuvarande undantaget görs för två anställda i företag med upp till tio anställda och har varit betydelsefullt för företags benägenhet att våga anställa även i tider då konjunkturen kan tyckas bister. Enligt förslaget i Utredningen om en moderniserad arbetsrätt skulle arbetsgivaren få undanta fem personer i stället för två från turordningen. Enligt en rapport från Företagarna är de nuvarande turordningsreglerna en av de två enskilt största orosmolnen för småföretagare som vill anställa. Därför välkomnar vi att utredningens innehåll går i Kristdemokraternas riktning vad gäller turordningsreglerna.

Kristdemokraterna förespråkar att parterna hittar lösningar i fråga om hur man kan öka flexibiliteten i arbetsrättslagstiftningen. Annars måste det ske via politiken.

Vi vill även utöka möjligheterna till provanställning. Idag är den maximala tiden i provanställning sex månader. Idag är anställningsskyddslagen dispositiv, vilket innebär att avvikelser får göras via kollektivavtal. Men vi tror att fler arbetsgivare skulle våga öppna dörren för den som står utan jobb om provanställningen förlängdes från sex till tolv månader, varför lagen behöver förtydligas.

Proportionalitet på arbetsmarknaden

Sverige har förhållandevis få strejker men fler andra konflikter på arbetsmarknaden. Fler och fler anställda och företag hamnar i avtalslösa tillstånd när ett avtal löpt ut. Hot om konfliktåtgärder förekommer fortfarande i stor utsträckning, och en växande tendens är att konfliktvapnet används mycket snabbt i vissa branscher. Skadorna för företagen blir mycket omfattande redan vid varsel om konflikt. Särskilt uppmärksammas var hamnkonflikten i Göteborg under 2017, men konfliktvapnet används även frekvent i branscher som bygg och renhållning. Hoten i konfliktvapnet används också i vissa fall i proportioner som inte står i paritet till vad avtalstvisten gäller.

Kristdemokraterna anser att fackföreningarna har en viktig roll och bidrar till en stabil och trygg arbetsmarknad, men det är viktigt att stridsåtgärder och medbestämmande sker inom rimliga ramar och att maktförhållandena mellan arbetsgivare och fackföreningar är rimliga.

I juni 2019 fattades beslut i Sveriges riksdag om ”Utökad fredsplikt på arbetsplatser där det finns kollektivavtal och vid rättstvister”. Parterna på arbetsmarknaden hade förhandlat fram ett förslag för att lösa de återkommande hamnkonflikterna. På detta underlag lade regeringen fram en proposition för riksdagen. Riksdagsbeslutet innebär en särskild processordning som ska gälla vid stridsåtgärder mot en arbetsgivare som är bunden av ett kollektivavtal. Förhoppningsvis kommer detta beslut att innebära att vi framöver kan undvika strejker i våra hamnar som kostar miljarder, och där det redan finns kollektivavtal.

I syfte att skapa en bättre ordning på arbetsmarknaden och för att begränsa ekonomiska skadeverkningar av strejk och andra fackliga stridsåtgärder vill vi stärka medlingens roll, införa en proportionalitetsprincip för fackliga stridsåtgärder och se över rätten att vidta sympatiåtgärder.

Parterna bör inte få använda sig av arbetsrättsliga konfliktåtgärder utan att först söka medling via Medlingsinstitutet eller, om parterna är eniga, den oberoende part som parterna i sådana fall har enats om.

Utstationeringsregler

Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster, utstationeringsdirektivet, reglerar vilket lands arbets- och anställningsvillkor som ska tillämpas vid utstationering av arbetstagare. Utstationeringsdirektivet reviderades i juni 2018, vilket bland annat innebar bestämmelser om mer likabehandling mellan utstationerade och inhemska arbetstagare i fråga om ersättning.

Regeringen kom så sent som förra året i proposition 2019/20:150 med förslag till genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/957 om ändring av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster, ändringsdirektivet. Regeringens förslag innebar bl.a. att möjligheterna att reglera villkoren i kollektivavtal för utstationerade arbetstagare utvidgas, att den lön som får krävas inte längre är begränsad till minimilön samt att fler villkorstyper än tidigare får krävas med stöd av stridsåtgärder.

Med vissa undantag ska samtliga arbets- och anställningsvillkor tillämpas för långvarigt utstationerade arbetstagare. Regeringen föreslog även en skärpning av bestämmelserna om anmälningsskyldighet och kontaktperson i lagen om utstationering av arbetstagare. Detta bl.a. genom ändringar i lagen om utstationering av arbetstagare, lagen om uthyrning av arbetstagare och lagen om medbestämmande i arbetslivet.

Kristdemokraterna röstade emot regeringens proposition och anser att borttagandet av lex Laval och regeringens implementering av ändringsdirektivet i enlighet med proposition 2019/20:150 inte står i samklang med EU-rättens principer om proportionalitet och ömsesidigt erkännande och riskerar att hämma den fria rörligheten. Kristdemokraterna vill återinföra lex Laval. Förslag från EU-kommissionen om att införa minimilöner riskerar också den svenska arbetsmarknadsmodellen. Denna fråga har nu blivit allt mer kritisk, givet den politiska vilja som framförts från kommissionens ordförande. På flera områden har EU nu börjat ingripa på arbetsmarknadsområdet.

Under 2018 tog EU beslut om att införa en arbetsmyndighet. Det är en del i genomförandet av den sociala pelaren. Denna myndighet ska kunna ge privatpersoner, arbetsgivare och nationella myndigheter information om regler på den europeiska arbetsmarknaden och övervaka hur reglerna följs i EU-länderna. En majoritet i Sveriges riksdag avvisade förslaget då man ansåg att det var en överbyggnad som är onödig och inte motiveras med vad man avser att uppnå. Det är viktigt att det nationella självbestämmandet värnas. Regeringen behöver agera mer kraftfullt för att skydda vår svenska modell där parterna tar ansvar.

Under 2019 befann sig ca 19 000 utstationerade arbetstagare per månad i Sverige och totalt registrerades 84 358 personer 2019. Personerna återfinns vanligast i bygg- och tillverkningsbranschen.

Den fria rörligheten för varor, tjänster och arbetskraft utgör en av grundpelarna för det europeiska samarbetet. Den gemensamma marknaden inom EU skapar förutsättningar för god ekonomisk tillväxt och är nödvändig i en tid då Europa utmanas av tillväxtekonomier i andra delar av världen. För arbetstagare i företag som tillhandahåller

tjänster tillfälligt i ett annat EU-land finns särskilda regler i utstationeringsdirektivet, ett direktiv som genomförts i svensk rätt genom utstationeringslagen.

Regeringens kritiserade ansats att kräva ett särskilt kollektivavtal för utstationerade är för långtgående. Med bevisregelns slopande kan stridsåtgärder vidtas även om minimivillkoren i den så kallade hårda kärnan är uppfyllda och enbart för att uppnå just ett utstationeringskollektivavtal. En utstationerande arbetsgivare kommer därmed inte att kunna freda sig mot stridsåtgärder. Det innebär att det blir mindre attraktivt för företag från andra länder att komma hit och hämmar därmed den fria rörligheten. Att slopa bevisregeln är dessutom med stor sannolikhet oförenligt med EU-rättens principer om proportionalitet och ömsesidigt erkännande.

Bevisregeln var generös gentemot fackföreningarna, då den gav långtgående möjligheter för en arbetstagarorganisation att vidta stridsåtgärder så länge en utstationerande arbetsgivare inte kunde visa att de utstationerade arbetstagarna i allt väsentligt hade lika goda villkor som svenska arbetstagare inom det aktuella avtalsområdet. Ordet visa handlar om att den utstationerande arbetsgivaren ska ha styrkt att så är fallet eller med andra ord att det är ställt utom rimligt tvivel. Det är oklart hur regeringen kan få det till att kontrollmöjligheterna för arbetstagarorganisationerna förbättras genom att bevisregeln togs bort.

Att säkerställa goda villkor för dem som jobbar i Sverige är en självklarhet. Konsekvenserna av regeringens politik innebär dock mer av protektionism och mindre av omsorg om dem som kommer hit för att arbeta. Ändringen riskerar att hämma rörligheten inom EU och att stå i strid med EU-rätten. De delar som gäller 1 a, 5 a och 5 b §§ utstationeringslagen och följdändringarna i medbestämmandelagen som kom av regeringens proposition Nya utstationeringsregler bör tas bort. Den begränsning av rätten att vidta stridsåtgärder som gällde enligt lex Laval bör återinföras i utstationeringslagen.

För att underlätta för utstationerande företag att göra rätt, och för utstationerade arbetstagare att tillvarata sina rättigheter, är det viktigt att dessa vet vad som gäller på svensk arbetsmarknad. Sådan information måste de kunna ta del av innan de kommer till Sverige. För att detta ska vara möjligt måste svenska kollektivavtalsvillkor finnas lättillgängliga. Regler om detta har funnits sedan lex Laval infördes. Enligt dessa regler ska en arbetstagarorganisation ge in sådana kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket som organisationen kan komma att kräva med stöd av stridsåtgärder. Det har dock inte skett i tillräcklig omfattning, vilket är oacceptabelt. Mot bakgrund av ovanstående anser vi att bestämmelsen om att kollektivavtal ska lämnas in till Arbetsmiljöverket ska åtföljas av sanktion för det fall att bestämmelsen inte efterlevs. Förslagsvis ska en sanktionsavgift eller motsvarande införas.

Kompetenskonton

Dagens arbetsliv kräver ett kontinuerligt och livslångt lärande. Arbetskraftens omställningsförmåga kommer till stor del genom de möjligheter som finns under livet att skaffa sig kompletterande kunskaper. Globaliseringsrådets slutrapport (Ds 2009:21) pekade på att det svenska utbildningssystemet inte ger personer som redan befinner sig i arbetslivet möjlighet att skaffa sig en ny eller kompletterande utbildning. Regeringens utredning om arbetsrätten tar också upp behovet av att stärka rätten till kompetensutveckling. Många företag finansierar internutbildningar, men enligt rapporten är de otillräckliga för att stärka personernas möjligheter att utveckla sin kompetens.

Företag bör kunna stimuleras till att erbjuda kompetenskonton som en extra förmån utöver uppsägningslön och andra förmåner som redan stipuleras av lagar och avtal. Kompetenskontot disponeras fritt av den anställde för fortbildning, antingen vid tjänstledighet från pågående anställning eller vid en uppsägning. Avsättningen motiveras för arbetsgivaren genom att denne och arbetstagarorganisationerna kommer överens i kollektivavtal eller annat avtal med samtliga anställda på arbetsplatsen i syfte att hitta konstruktiva lösningar när personal behöver sägas upp.

Vi vill också underlätta omställning senare i arbetslivet genom att se över hur studiemedelssystemet kan ändras så att den som är äldre eller har högskoleexamen får ökade möjligheter att studera även senare i livet.

Arbetsliv – arbetsmiljö

Goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet är en viktig målsättning för arbetslivet. En god arbetsmiljö gynnar både arbetstagare och arbetsgivare. Ett hållbart arbetsliv är också en förutsättning för att Sverige ska stå sig konkurrenskraftigt i framtiden och att människor ska kunna förlänga sitt arbetsliv.

Många företag arbetar bra med det systematiska arbetsmiljöarbete som lagen kräver. De allra flesta tjänstemän är nöjda med sitt jobb. Åtta av tio tycker att deras jobb är meningsfullt, enligt en rapport gjord av TCO och byggd på uppgifter från SCB och Arbetsmiljöverket.

Sedan 1980-talet har kvinnor haft högre sjukfrånvaro än män (Försäkringskassan), och skillnaderna fortsätter att öka. Kvinnor drabbas i högre grad än män av arbetsrelaterade besvär, som svårt att sluta tänka på arbetet, sömnsvårigheter och olust inför att gå till jobbet, vilket ökar förekomsten av sjukskrivningar. Det finns många olika orsaker till att kvinnor i högre utsträckning än män drabbas av arbetsskador inom vissa branscher. Hur arbetet är organiserat, hur ledarskapet ser ut och vilka förutsättningar som finns för att utföra arbetet är några exempel. Utmärkande för ohälsan hos kvinnor är arbetssjukdomar orsakade av sociala och organisatoriska faktorer. Ofta är arbetsgivaren omedveten om skillnaderna och det finns en stor utmaning i att göra alla medvetna om det omedvetna.

Kvinnors ohälsa kulminerar under de två år som följer efter första barnets födelse. Ohälsa som varar längre än 14 dagar påverkas kraftigt av sociodemografiska och socioekonomiska faktorer. Alltför höga krav och begränsade resurser i arbetet hänger generellt sett samman med lägre arbetstrivsel, en ökad vilja att säga upp sin anställning samt sämre psykisk och fysisk hälsa. I en genomförd kunskapssammanställning (2016:2) framhålls särskilt problemen inom de kvinnodominerade yrkesgrupperna inom vård, skola och omsorg. Både män och kvinnor som arbetar inom dessa sektorer mår sämre än andra. Med de insikter som finns om kvinnors och mäns olika förutsättningar och om ohälsa bör Arbetsmiljöverket utveckla verktyg för och kartlägga hur kvinnor och män exponeras för riskfaktorer som kan leda till sjukskrivning och hur man kan förebygga dessa riskfaktorer. Arbetsplatsers skyddsombud spelar en viktig roll för att värna och kommunicera sina arbetskamraters arbetsmiljö. Skyddsombuden måste vaka över de fysiska, organisatoriska frågorna såväl som de sociala och psykiska arbetsmiljöfaktorerna.

Genom att sambanden mellan arbetsmiljöfaktorer i olika organisatoriska kontexter utreds i vidare forskning kan förståelsen för kvinnors och mäns arbetsvillkor förbättras. Det är angeläget att Arbetsmiljöverket koncentrerar sitt arbete till de sektorer där utsatt-heten i arbetsrollen är som störst.

Försäkringskassan efterlyser i en rapport ett arbetsliv som förmår att ta hänsyn till de särskilda livsvillkor som följer med föräldraskap. Kristdemokraterna delar den analysen och eftersträvar ett arbetslivsklimat och en familjepolitik som ger förutsättningarna och valfriheten som krävs för att människor ska klara av det livspussel som föräldraskap med små barn innebär.

Nollvision för dödsolyckor i arbetet

Att förhindra dödsolyckor i arbetet måste ha hög prioritet oavsett regering. Att en enda människa dör på eller av sitt arbete är oacceptabelt.

Den rödgröna regeringen sjösatte 2016–2020 en arbetsmiljöstrategi där det ingick en nollvision för arbetsrelaterade dödsolyckor. De ökade även anslagen till Arbetsmiljöverket, som anställde ett femtiotal nya inspektörer. Under 2016, 2017 och 2018 ökade antalet arbetsrelaterade dödsfall då 37, 44 respektive 50 människor avled. 2019 utgjorde ett viktigt trendbrott då dödsfallen minskade till 36. Men det är för tidigt att säga om uppgången de senaste åren på riktigt har stannat av.

Det saknas en samlad bild av orsakerna till dödsolyckorna. Det är svårt att sätta in åtgärder innan man fullt ut vet vad som ligger bakom dödsfallsstatistiken. Det behövs ett strategiskt, analytiskt och långsiktigt tankesätt. Regeringen behöver hitta nya arbets-sätt och inte som hittills tro att mer pengar till Arbetsmiljöverket löser det hela.

Alla arbetsgivare ska ha en plan för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Arbets-givare ska ha tydliga instruktioner avseende säkerhet. Medarbetare har en skyldighet att följa arbetsplatsens säkerhetsföreskrifter. Bristande ledarskap, individer som inte följer regler, dålig säkerhetskultur, brist på introduktion i arbetet vid nyanställningar, stress m.m. är områden som behöver identifieras. Vi måste öka motivationen hos både arbetsgivare och medarbetare att göra arbetsplatserna säkrare. Utbildningar och säker-hetsföreskrifter måste anpassas till varje arbetsplats. Seriösa arbetsgivare inser att en god säkerhet är bra för företaget på flera sätt. Här har de ett särskilt ansvar om det kommer utstationerad arbetskraft som inte kan svenska.

Coronapandemin har inneburit en enormt ökad arbetsbelastning för anställda inom sjukvården och äldreomsorgen. Antalet sjukskrivningar har ökat kraftigt i dessa yrken där kvinnor är överrepresenterade inom yrkeskåren. I april avled en sjuksköterska som smittats av covid-19. Skyddsombudet anmälde dödsfallet till polisen eftersom skydds-utrustningen inte levde upp till Folkhälsomyndighetens krav.

De inspektioner som Arbetsmiljöverket gör når bara en liten andel av alla arbets-platser. I detta arbete finns de regionala skyddsombuden som komplement. De finansie-ras via statliga bidrag som anges till 112 miljoner kronor för 2020 i budgetproposi-tionen. Regeringen lade under våren 2020 fram en proposition som behandlade de regionala skyddsombuden och som innehöll förslag om att utöka deras tillträdesrätt. Riksdagen röstade ned förslagen som hade gett fackliga regionala skyddsombud till-träde till arbetsplatser utan facklig representation. Kristdemokraterna argumenterade för att de regionala skyddsombudens arbete måste utvärderas innan deras befogenheter utökas och en sådan utvärdering har aldrig skett.

Arbetsmiljödeklarationer

Det är arbetsgivaren som ansvarar för att verksamheten bedrivs på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall förebyggs och att en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås. Arbetsmiljöverkets uppgift är att kontrollera att arbetsgivaren lever upp till de krav som finns i arbetsmiljölagen och i de föreskrifter som Arbetsmiljöverket utfärdar. Denna kontroll sker vanligen genom inspektion. Ett sätt att rationalisera detta arbete utan att för den skull tumma på säkerheten är arbetsmiljödeklarationer. Likaväl som vi årligen redovisar våra inkomster för staten skulle det vara rimligt att arbetsgivare redovisar arbetsmiljön genom en årlig deklARATION.

I ett system med arbetsmiljödeklarationer fyller arbetsgivaren och arbetstagarna gemensamt i ett av Arbetsmiljöverket upprättat frågeformulär baserat på lag och föreskrifter för just det företaget. Denna deklARATION skall göras så enkel att frågorna kan besvaras med ja eller nej. DeklARATIONEN skall sedan undertecknas av ställföreträdare för företaget och företrädare för arbetstagarna. DeklARATIONEN kan med fördel göras digitalt. Efter behandling av Arbetsmiljöverket kan åtgärder vidtas utifrån deklARATIONENS resultat.

Förslaget innebär att alla företag inom samma bransch blir behandlade på samma sätt från myndighetens sida. Antalet inspektörer kan minskas och antalet distrikt kan reduceras. Detta innebär en besparing för statskassan utan att arbetsmiljön försämras. Tvärtom skulle kontrollen bli effektivare och mer rättvis.

Det finns därför anledning för regeringen att inledningsvis uppdra åt myndigheten att initiera ett pilotprojekt som prövar möjligheten att deklARERA sin arbetsmiljö.

Myndigheten för arbetsmiljökunskap

Myndigheten för arbetsmiljökunskap (Mynak) inrättades i juni 2018 för att stärka det nationella och internationella arbetsmiljöarbetet. Myndigheten ska vara ett nationellt kunskapscentrum för arbetsmiljöfrågor och göra så att forskning och kunskap används i praktiken. Den ska också följa och främja företagshälsovårdens utveckling. Myndigheten har ett viktigt uppdrag. Det arbete som utförs under pandemikrisen påverkar den psykosociala arbetsmiljön ute i vård och omsorg.

Att möta människor i livets slutskede är påfrestande och personal kan behöva samtalsstöd för att orka. Här borde regeringen ge Socialstyrelsen ett uppdrag att särskilt lyfta det psykosociala stödet till personalen under krisen. Här krävs även att resurser tas fram i form av stöd till kommuner och regioner.

Mynak, Myndigheten för arbetsmiljökunskap, bör få i uppdrag att följa hur stödet ges till personalen inom vård och omsorg med anledning av covid-19 så att den inte får långvariga hälsokonsekvenser för framtiden. Personal har rätt att känna sig trygg på jobbet. Och om chefer ska kunna erbjuda personalen en säker arbetsmiljö måste regeringen och myndigheter se till att de kan uppfylla de krav som åligger dem. Detta måste gälla även i kristider. Det gäller nu att om möjligt förebygga allvarliga konsekvenser på arbetsmiljöområdet för alla de som arbetar med patientnära kontakter.

Avveckla introduktionsjobben

Den förra socialdemokratiska regeringen slog samman instegsjobb, särskilt anställningsstöd, förstärkt särskilt anställningsstöd och traineejobben och istället skapades insatsen introduktionsjobb. Kristdemokraterna anser att introduktionsjobben bör avvecklas. Under 2019 ledde introduktionsjobben till ett reguljärt arbete för endast 7 procent av deltagarna, enligt regeringens budgetproposition.

Personer som idag omfattas av dessa åtgärder bör ha goda chanser att kunna få nystartsjobb eller kommande etableringsjobb eller bli en del av reguljär arbetsmarknad till följd av Kristdemokraternas övriga ekonomiska politik. En andel av personerna kan alltså antas få reguljära jobb eftersom undanträngningseffekten enligt studier är hög i flera program. Kristdemokraterna tillför även medel till arbetsintegrerade sociala företag.

Kristdemokraterna räknar därutöver med att vissa deltagare med anställningsstöd kommer att hamna i någon form av ersättningssystem för en tid, vilket finansieras i vår budget. Förändringen av introduktionsjobb innebär en besparing på 1,32 miljarder kr under 2022, anslag 1:2. Följdändringar sker genom ett ökat antal nystartsjobb, matchningsanställningar och arbetsintegrerade sociala företag under ett nytt anslag.

Färre dyra extratjänster

Extratjänsterna kom till efter valet 2014 och är den rödgröna regeringens åtgärd för att få nyanlända och långtidsarbetslösa i arbete. Extratjänsterna är subventionerade till 100 procent, ger handledarstöd på 3 000 kr och har gett en bonus till de kommuner som uppfyllt en viss kvot av anställda. Regeringen utvidgade senare regelverket för extratjänster så att kulturell verksamhet, ideella idrottsföreningar samt trossamfund och ideella föreningar för arbete med social hjälpverksamhet eller omsorg om barn och ungdomar nu också omfattas. När regeringen sjösatte reformen gjordes också försämringar av nystartsjobben, vilket har inneburit att nystartsjobben minskat kraftigt samtidigt som extratjänsterna ökat lika kraftigt. Det har således funnits en stor undanträngning av nystartsjobb, som delvis är en direkt politisk prioritering. Extratjänsterna är dock dubbelt så dyra i snitt. Erfarenheter från tidigare program visar att tillfälliga platser på det sätt som extratjänsterna är uppbyggda har särskilt stora undanträngningseffekter, eftersom det finns en möjlighet att temporärt ersätta vikarier med personal från dessa program. Det finns tecken på att detta också är fallet gällande extratjänsterna: Hela 60 procent av de med extratjänst har gymnasial eller eftergymnasial utbildning. Fler än var fjärde extratjänst har gått till någon med eftergymnasial utbildning, enligt siffror från Arbetsförmedlingen.

Kristdemokraterna anser därför att anslaget till extratjänster bör hållas på en lägre nivå, eftersom vi samtidigt för en politik för fler i nystartsjobb och reguljärt arbete. Det innebär en besparing på 1 201 miljoner kr, tillsammans med nej till utbyggnad av introduktionsjobb, för 2022.

Matchningstjänster

Arbetsförmedlingen har påbörjat implementeringen av matchningstjänster de senaste åren, som är en del i reformeringen av Arbetsförmedlingen där myndigheten bedömer varje arbetslös persons behov och upphandlar åtgärder som tillhandahålls av den privata marknaden. De privata aktörerna får betalt beroende på svårighetsgrad i uppdraget och resultatet.

De arbetssökande som kommer att placeras i tjänsten bedöms stå långt ifrån arbetsmarknaden, vilket innebär att de antingen är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa. Arbetssökande i målgruppen kan till exempel ha högst förgymnasial utbildning, vara utomeuropeiskt födda, ha en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och/eller vara äldre än 55 år, enligt Arbetsförmedlingen.

Matchningstjänsterna är i grund och botten samma konstruktion som vi i den tidigare Alliansen kommit överens om och Kristdemokraterna ser positivt på reformens genomförande. Kristdemokraterna menar dock att implementeringen går mycket fort, vilket även Arbetsförmedlingen flaggat för. Tillsammans med vår övriga politik på arbetsmarknadsområdet bedömer vi att tillväxten av matchningstjänster inte motsvarar det höga anslag som regeringen presenterat i budgetpropositionen. Kristdemokraterna anser därför att en lägre anslagsnivå är rimlig och minskar därför anslag 1:2 och 1:3 med totalt 400 miljoner kr 2022.

Övriga anslagsförändringar

Under anslag 1:1 görs följande förändringar för 2022:

- Kristdemokraterna säger nej till en del av regeringens satsning på intensivår för nyanlända, eftersom vi har en motsvarande satsning under UO13. Därmed sker en besparing på 25 miljoner kr.

Under anslag 1:2 görs följande förändringar:

- Till följd av att vi avfärdar regeringens förslag om ett minskat antal karensdagar i a-kassan minskas anslaget med 345 miljoner kr.
- Till följd av Kristdemokraternas förslag på förlängd maxlängd i nystartsjobben för nyanlända minskas anslaget med 2 miljoner kr.

Under anslag 1:3 görs följande förändringar:

- Till följd av Kristdemokraternas egna satsningar på Etablering från dag 1, där samhällsinformation, utbildning och aktivering ingår, görs besparingar på 30 miljoner kr på regeringens insatser för nyanlända.
- Kristdemokraterna föreslår också att Delegationen för ungas (Dua) tillfälliga verksamhet avslutas. Vi menar att det kunskapsarbete som delegationen arbetar med återfinns i andra myndighetsuppdrag.

Under anslag 1:13 görs följande förändringar:

- Kristdemokraterna säger nej till regeringens förslag om sänkta arbetsgivaravgifter för unga. Eftersom att regeringen justerat lagstiftningen gällande kombinationen av

nystartsjobb och sänkta arbetsgivaravgifter för unga, vilket ökar kostnaderna, så gör Kristdemokraterna en motsvarande besparing.

Under anslag 1:14 görs följande förändringar:

- Till följd av att Kristdemokraterna inte vill begränsa antalet föräldrapenningdagar för nyanlända föräldrar med barn yngre än två år, minskar anslaget med 32 miljoner kr per år. Kristdemokraterna stödjer den begränsning av rätten till föräldrapenning för föräldrar som bosätter sig i Sverige med barn som är två år eller äldre, i enlighet med den migrationspolitiska överenskommelse som slöts i oktober 2015.

Däremot har Kristdemokraterna motsatt sig den samtidigt införda begränsningen av föräldrapenningen för föräldrar som kommer till Sverige med barn som är endast ett år gamla. Partiets uppfattning är att barn som är upp till två år är att betrakta som mycket små och därmed i stort behov av sina föräldrar för omsorg och anknytning, varför det också bör finnas en hög grad av flexibilitet.

Michael Anefur (KD)

Sofia Damm (KD)

Hans Eklind (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Hampus Hagman (KD)

Robert Halef (KD)